

De effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking

Auteur: drs. M.S.L.F. Manssen

<http://www.manssen.eu/>

Zoals de titel al suggereert: in dit artikel redeneer ik over de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking.

Om te beginnen wil ik toegeven dat ik nog nooit in een ontwikkelingsland ben geweest. Mijn ideeën in dit artikel heb ik dus niet aan de werkelijkheid kunnen toetsen.

Voor ontwikkelingssamenwerking is het gebruikelijk om een bepaald budget ter beschikking te stellen. Dit budget wordt uitgedrukt in geldeenheden (b.v. euro's). Met geld kun je niets, het zijn stukken papier of metalen schijven. Of nog erger: een fysiek niet (direct) vatbaar saldo op een rekening. Aan het geld zelf heeft een ontwikkelingsland dus niets.

De kracht van geld is dat het wordt geaccepteerd als ruilmiddel. De entiteiten waartegen geruild kan worden zijn goederen en diensten. Wat een goed is, behoeft waarschijnlijk weinig uitleg. Een dienst zie ik als een hoeveelheid arbeid, uitgevoerd door degene die de dienst verleent, waarbij een toegevoegde waarde ontstaat voor een ander persoon, die daarom bereid is een vooraf afgesproken entiteit tegenover te stellen. Arbeid kan ook door een persoon voor zichzelf gebruikt worden, om voor zichzelf toegevoegde waarde te genereren.

Niet alle arbeid heeft dezelfde ruilwaarde (b.v. uitgedrukt in geldeenheden). Arbeid op zich is schaars, want het is niet oneindig verkrijgbaar zonder kosten. Tegenover een verleende dienst zal dus een beloning moeten staan die afhangt van de schaarste van de soort gebruikte arbeid.

Eenvoudige arbeid kan bijna iedereen doen, terwijl complexere arbeid alleen kan worden uitgevoerd door personen met een minimum aan kennis en/of ervaring. Kennis en ervaring ontstaan door tijd (periode waarin de arbeid tot nu toe beoefend werd) en scholing. Aangezien niet iedereen dezelfde mate van scholing en ervaring heeft binnen een bepaald vakgebied, varieert de schaarste van arbeid. Hoe schaarser een goed of dienst, hoe hoger de ruilwaarde. We kunnen dus stellen dat eenvoudige arbeid minder schaars is dan ingewikkeldere arbeid, en daarom een lagere ruilwaarde heeft.

Om terug te komen op het budget voor ontwikkelingssamenwerking, de basisbehoeften waarin voor een mens o.a. moet worden voorzien zijn voedsel en medische hulp. Omdat een grote groep mensen in ontwikkelingslanden hieraan gebrek heeft, denk we dat we dit kunnen compenseren door ze geld te geven.

Wat gebeurt er met het voor ontwikkelingssamenwerking geschonken geld? Het wordt geruild met voor producten en diensten. In ontwikkelingslanden worden deze niet in voldoende mate geproduceerd, dus worden ze gekocht buiten de derde wereld. Bij de landen die geld hebben geschonken. Uiteindelijk komt ontwikkelingssamenwerking dus neer op het weggeven van onze productie/arbeid. Daar is natuurlijk niet direct iets mis mee, maar de vraag is of het nodig is.

De derde wereld kan niet produceren waar ze zelf behoeft aan heeft. Heeft ze misschien niet de juiste natuurlijke hulpbronnen? In dat geval kan ze iets anders produceren, wat weer geruild kan worden met andere landen voor de basisbehoeften. Maar dat gebeurt niet. Zijn de natuurlijke hulpbronnen wel aanwezig, dan zijn er geen buffers aanwezig voor het opvangen van fluctuaties van deze hulpbronnen.

Om zelfstandig basisbehoeften uit het buitenland te kunnen aanschaffen, zijn ruilmiddelen nodig. En dan zou het mooi zijn als dit niet geschonken ruilmiddelen zijn, maar zelf gecreëerde ruilmiddelen. Om zelf ruilmiddelen te creëren, is arbeid nodig. En het liefst hoogwaardige arbeid, want die levert ruilmiddelen op met hogere waarde. Maar nu ontbreekt het in ontwikkelingslanden aan hoogwaardige arbeid. Het opleidingsniveau is veel te laag. Er ontbreekt kennis.

Als we nu eens op uitgebreide schaal kennis gingen verstrekken aan

ontwikkelingslanden. Dit kost natuurlijk geld, maar het is een eenmalig investering die wat oplevert. Laten we mensen opleiden, die op hun beurt weer andere mensen kunnen opleiden. En het is belangrijk dat deze mensen zelf ook nieuwe kennis kunnen ontwikkelen. Zo kan een hoogwaardige productie plaatsvinden, die geruild kan worden voor basisbehoeften die niet zelf geproduceerd kunnen worden. En dan kunnen we ons geld voor onszelf besteden, want dat doen we zo graag.